

ژنوسايد در حقوق بين الملل كيفرى

مولفين

دکتر حسين مظهرى

قاضى داد گسترى

پژوهشگر و محقق کتب حقوقى

دکتر آريا عزيزى

پژوهشگر برگزيده و دارنده پنج تنديس پژوهشگر برتر کشور

از موسسه قانون يار (از سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۲)

انتشارات قانون يار

۱۴۰۲

سرشناسه	: عزیزى، آريا، ۱۳۴۹
عنوان و نام پديدآور	: ژنوسايد در حقوق بين الملل کيفرى / مولفين: آريا عزيزى - حسين مظهرى؛ ويراستار: يحيى پيرى.
مشخصات نشر	: تهران: قانون يار، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهرى	: ۱۳۲ صفحه
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۵۹-۹
فهرست نويسى	: فيبا
يادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: نسل کشى (حقوق بين الملل) (Genocide (International law جرايم بين المللى International crimes
شناسه افزوده	: مظهرى، حسين، ۱۳۴۵
شناسه افزوده	: پيرى، يحيى، ۱۳۷۰، -، ويراستار
رده بندي کنگره	: KZ۷۱۸۰
رده بندي ديويي	: ۳۶۴/۱۵۱
کتابشناسى ملي	: ۹۳۶۷۲۹۰
رکورد کتابشناسى	: فيبا

انتشارات ققنوس

ژنوسايد در حقوق بين الملل کيفرى

مولفين: آريا عزيزى - حسين مظهرى

ناشر: انتشارات قانون يار

ويراستار: يحيى پيرى

چاپخانه و صحافى: قانون يار

نوبت چاپ: اول-۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قيمت: ۱۸۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۵۹-۹

مرکز پخش: تهران، ميدان انقلاب، خ منيرى جاويد (ارديبهشت) موسسه قانون يار

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶

ثبت سفارش تلفنى (خارج از وقت ادارى) ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

فهرست مطالب

پیشگفتار ۹

فصل اول: کلیات و مفاهیم اولیه فصل اول: کلیات و مفاهیم اولیه

بخش اول: سابقه تاریخی نسل کشی ۱۳

بند اول: مفهوم نسل کشی ۱۶

بند دوم: مراحل تدوین کنوانسیون نسل کشی ۱۹

بخش دوم: بررسی و شناخت اصول و مبانی جرم نسل کشی در قانون ۲۵

بند اول: واژه شناسی نسل کشی ۲۵

بند دوم: نسل کشی در اصطلاح حقوقی ۲۷

بخش سوم: مصادیق مجنی علیه در جنایت نسل کشی ۳۲

بند اول: گروه انسانی مجنی علیه جنایت ۳۲

بند دوم: ویژگی مجنی علیه ۳۴

بند سوم: گروه هایی که مشمول حمایت نیستند ۴۳

بند چهارم: گروه فرهنگی ۴۶

بخش چهارم: نگاهی به اصول، ارکان و عناصر کلیدی جنایت ژنوساید (نسل کشی) ۴۸

بند اول: عنصر قانونی ۴۸

بند دوم: عناصر مادی جرم ۴۸

بند سوم: عنصر معنوی ۶۸

فصل دوم: واکاوی و تحلیل معاونت و مشارکت در ارتکاب جرم ژنوساید (نسل کشی) با

مذاقه در عنصر معنوی ارتکاب جرم مذاقه در عنصر معنوی ارتکاب جرم

بخش اول: بررسی تبانی در راستای ارتکاب جرم ژنوساید (نسل کشی) ۷۷

بخش دوم: شروع به جرم ژنوساید (نسل کشی) در حقوق بین الملل ۷۸

بخش سوم: تحلیل حقوقی معاونت در ارتکاب جرم نسل کشی ۷۹

بخش چهارم: تحلیل فرآیند کیفری و جزایی در راستای ارتکاب جرم نسل کشی ۸۲

بند اول: مسئولیت کیفری فرد از طریق دولت ۸۳

بند دوم: احراز مجرمیت مرتکب ۸۵

بند سوم: وسایل به کار برده شده توسط مرتکب جرم ژنوساید	۸۶
بند چهارم: نتیجه جرم	۸۷
بند پنجم: وضعیت و طول زمانی جریان	۸۹
بخش پنجم: واکاوی جزایی مجرمیت مرتکب جرم نسل کشی به واسطه عنصر معنوی ارتکاب جرم	۹۰
بند اول: علم و عمد مرتکب	۹۰
بند دوم: سوء نیت عام	۹۱
بند سوم: سوء نیت خاص	۹۱

فصل سوم: بررسی و تحلیل اسناد بین المللی در راستای تحریک مستقیم و غیر مستقیم در خصوص ارتکاب جرم ژنوساید با مذاقه در شروع به جرم مذکور در اسناد بین المللی ...

بخش اول: شناخت اولیه در راستای تحریک مستقیم و علنی به کنوانسیون	۱۰۱
بخش دوم: اصول کیفری و جزایی در راستای تحریک در اسناد متفرقه بین المللی	۱۱۰
بخش سوم: بررسی به تحریک مستقیم و علنی در رویه قضایی بین المللی	۱۱۳
بخش چهارم: بررسی و شناخت واژه مستقیم و علنی در موضوع بحث مطروحه	۱۱۷
منابع و مآخذ	۱۲۷

پیشگفتار

اصطلاح نسل‌کشی به جنایات خشونت‌آمیزی اطلاق می‌شود که به قصد از بین بردن موجودیت یک گروه انجام می‌شود. به بیان دیگر و کامل‌تر نسل‌کشی هرگونه اقدام و مبادرت به نابودی و حذف فیزیکی بخش یا کلیت گروهی نژاد، قومی، ملی، مذهبی یا ایدئولوژیکی است. زمانی که تغییرهای جزئی در مورد نسل‌کشی تغییر می‌کرد، نخستین تعریف قانونی این کردار در بیانیه سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۸ و پیرامون «جلوگیری و مجازات جرم نسل‌کشی» شکل گرفت. بند دوم این بیانیه تصریح می‌کرد هرگونه اقدام به نابودی کل یک گروه نژادی، ملی، مذهبی مانند کشتار دسته‌جمعی یک گروه خاص، ایجاد لطامات روانی و جسمانی بر یک گروه ویژه، ضربه زدن عمدی به افراد یک گروه خاص، تحمیل معیارهایی برای جلوگیری از تولد فرزندان آنها، جابه‌جایی اجباری فرزندان گروه‌ها به یکدیگر، طرح‌ریزی برای آسیب رساندن به گروهی خاص و غیره همگی از مصداق‌های بارز نسل‌کشی می‌باشند. مفهوم ژنوساید و جنایت علیه انسانیت، در یک سند رسمی بین‌المللی نخستین بار در اساسنامه دادگاه بین‌المللی نظامی برای محاکمه جنایتکاران جنگی نازی (دادگاه نورنبرگ) مطرح شد. صورت‌مفرد این جنایت مانند قتل هر چند در حقوق کیفری داخلی کشورها پیش‌بینی شده اما جمع و طبقه‌بندی آنها در یک عنوان واحد و شناسایی آنها به منزله یک جنایت بین‌المللی در این اساسنامه تازگی داشت. استفاده از این واژه برای توصیف کشتار در یکی از کشورهای جهان می‌تواند

تبعاتی به دنبال داشته باشد. برای مثال توصیف وقایع روی داده در جنگ اوکراین به عنوان «نسل‌کشی» نه تنها می‌تواند فشارها را برای واکنش به این رویدادها افزایش دهد بلکه حتی می‌تواند کشورها را ملزم به تعقیب و محاکمه عاملان و آمران کند. البته از یک رهگذر توضیح نسل‌کشی به کسانی که از آن متأثر نشده‌اند سخت به نظر می‌رسد. همگان با ضرورت مقابله قانونی با جرم قتل انسان‌ها آشنا نیستند و هر کشوری نیز قانونی برای ممنوعیت و مجازات این جرم دارد، ولی کشتار جمعی یک گروه از انسان‌ها به دست گروهی دیگر در حوزه مسئولیت حقوق کیفری متفاوتی جای می‌گیرد. قبل از پیدایش سلاح‌های کشتار جمعی هیچ انسانی به تنهایی نمی‌توانست یک میلیون انسان دیگر را به قتل رساند و به افراد زیادی نیاز داشت که وی را در این کشتار هولناک یاری نمایند. در اصل نسل‌کشی رفتار گروهی خاص بر ضد گروهی است. ژنوساید یا نسل‌کشی یکی از معدود جرائمی است که تعقیب و مجازات عاملان آن الزام بین‌المللی دارد، به این معنی که اگر چنین جنایتی در هر جای دنیا اتفاق بیفتد، تمام کشورها موظفند که عاملان آن را تحت تعقیب قضایی قرار دهند. با گسترش حقوق بین‌الملل طی دو قرن اخیر، توجه به حقوق بشر و مبارزه با ژنوساید یا نسل‌کشی در سطح جهانی افزایش پیدا کرده است و نهادهای بین‌المللی دولتی و غیردولتی متعددی جهت مبارزه با آن سیاست‌های مختلفی را برنامه‌ریزی نموده‌اند که در ابعاد حقوقی و سیاسی متمرکز شده‌اند. سازمان ملل متحد و دیوان کیفری بین‌المللی مهم‌ترین نهادهایی هستند که توسط دولت‌ها به وجود آمده‌اند و هر کدام با توجه به اساسنامه و اهداف خویش جهت احترام به حقوق اساسی انسان، گام‌های حقوقی و سیاسی برداشته‌اند، اما علیرغم تلاش این دو سازمان، ملاحظات سیاسی موجود در نظام بین‌الملل، مباحث حقوقی و قانونی مربوط به ژنوساید را

تحت تاثیر قرار داده و از ضمانت اجرا و اعتبار بعضی از احکام دیوان یا تصمیمات سازمان ملل کاسته است، تصویب کنوانسیون های منع بکارگیری تسلیحات شیمیایی و کشتار جمعی نیز از اقدامات اساسی صورت گرفته توسط مجامع بین المللی است که جهت محدود کردن قدرت مطلقه دولتها در استفاده از ابزار و تسلیحات نظامی علیه غیرنظامیان بکار رفته است. عملیاتی کردن این کنوانسیون ها توسط سازمان های بین المللی عضو دولت های آن امکان پذیر است. نقش دولت ها در وضع مجازات علیه ژنوساید و حتی مبارزه علیه آن حائز اهمیت است. به هر صورت پیشگیری و مجازات جنایت نسل کشی یک قاعده آمره بین المللی است و جنبه عرفی دارد. با این وجود مجمع عمومی سازمان ملل متحد پس از جنگ جهانی دوم معاهده ای درباره «نسل کشی» به تصویب رساند که در نهایت به امضای ایالات متحده آمریکا و بیش از ۱۵۰ کشور جهان رسید. هدف از تصویب این معاهده جلوگیری از تکرار «نسل کشی» در سطح جهان بود. طراحان این معاهده تلاش کردند که کشورهای جهان دیگر تنها به محکومیت رویدادهایی که «نسل کشی» محسوب می شوند اکتفا نکنند و در عمل تعقیب قضایی عاملان «نسل کشی» امکان پذیر شود. در این کتاب سعی شده به بررسی و تبیین ژنوساید و نسل کشی در حقوق بین الملل کیفری پرداخته شود، ارکان تشکیل دهنده این جرم را مورد بررسی و مذاقه کیفری قرار گرفته شود. همچنین تحلیل معاونت و مشارکت در ارتکاب جرم ژنوساید در اسناد بین المللی در راستای تحریک مستقیم و غیر مستقیم با مذاقه در شروع به جرم مذکور از دیگر موضوعات مهم و کلیدی کتاب حاضر است.